

Jacob Bay Johansen

Udenrigskorrespondenter i Kina – en vestlig ideologisk forpost?

NØGLEORD:

vestlige udenrigskorrespondenter, kritisk journalistik i Kina, censur, chikane, rollekonflikter, diskursanalyse.

ABSTRACT:

Denne artikel bygger på iagttagelser gjort i forbindelse med et kandidatspeciale i Medievidenskab og tager udgangspunkt i udtalelser fra 14 korrespondenter, alle udstationeret i Kina. Som artiklen vil afsløre eksisterer der for korrespondenterne en lang række rollekonflikter, som bunder i ideologiske modsætninger og diskrepante normer, som er indlejret i forskellige forventninger til journalistens professionelle rolle. Artiklen konkluderer bl.a., at konflikterne i visse tilfælde kan påvirke korrespondenternes syn på Kina i en negativ retning, og argumenterer for at korrespondenterne agerer indenfor en fælles diskursiv referenceramme, hvor de frivilligt og/eller ufrivilligt indgår i en ideologisk kamp mod det kinesiske regime, som gesandter for vestlige idealer og værdier.

ABSTRACT:

This article is based on observations made in connection with a master's thesis in Media Studies and is based on statements from 14 correspondents, all stationed in China. The article reveals that the correspondents experience a number of role conflicts that are rooted in the ideological contradictions and discrepant norms that are embedded in different expectations to the journalist's professional role. The article concludes that the conflicts in some cases can affect the correspondents' views on China in a negative direction, and states that the correspondents act according to a common discursive framework, where the correspondents voluntarily and/or involuntarily participate in an ideological fight against the Chinese regime, as envoys of Western ideals and values.

I februar 2011 blev en større gruppe udenlandske journalister udsat for overgreb af kinesisk politi, da de forsøgte at dække en protestdemonstration i det centrale Beijing.¹ Den kinesiske regering tog ikke direkte afstand fra overfaldene, og opfordrede blot de udenlandske journalister til at følge landets love, eller tage konsekvenserne af ulydig opførsel. Begivenheden var et udtryk for en markant forværring af forholdene for udenlandske journalister i Kina.

Det var bl.a. disse hændelser, der motiverede mig til at tage til Beijing i foråret 2012 for at foretage en empirisk undersøgelse af de konflikter, der opstår, når vestlige journalister bevæger sig på grænsefladen mellem to modstridende mediesystemer - et område der hidtil ikke er blevet belyst i en kvalitativ akademisk analyse, hverken i udlandet eller herhjemme. Denne artikel bygger således på iagttagelser gjort i forbindelse med mit kandidatspeciale i Medievidenskab og tager udgangspunkt i udtalelser fra 14 kvalitative interviews med 13 vestlige korrespondenter og en enkelt japansk korrespondent.

1. Denne protestdemonstration blev senere kendt som 'Jasmin Revolutionen'. Demonstrationen blev dog stoppet af de kinesiske myndigheder før den reelt begyndte.

Figur 1: De medvirkende journalister

Korrespondent	Oprindelsesland	Medietype	Medie	Antal år som korrespondent i Kina
Benjamino Natale	Italien	Nyhedsbureau	ANSA	10
Tania Branigan	Storbritannien	Avis	The Guardian	4
Petteri Tuohinen	Finland	Avis	Helsingin Sanomat	3
Chris Buckley	Australien	Nyhedsbureau	Reuters	15
Bernhard Bartch	Tyskland	Avis	Frankfurter Rundschau	12
Ben Blanchard	Storbritannien	Nyhedsbureau	Reuters	9
Joris Zylberman	Frankrig	TV	France 24	4
Maxim Duncan	Storbritannien	Nyhedsbureau/TV	Reuters	4
Kim Rathcke	Danmark	Avis	Berlingske Tidende	5
Marcel Grzanna	Tyskland	Avis/TV	Aachener Zeitung/ RTL	5
Martin Gøttske	Danmark	Avis	Dagbladet Information	10
Stephen McDonell	Australien	TV/Radio	ABC News	6
Ming Ou Lü	Danmark	Avis	Kristeligt Dagblad	2
Ken Moriyasu	Japan	Avis	Nikkei	2

Figur 1: De 14 korrespondenter repræsenterer naturligvis kun et relativt lille udsnit af de mange vestlige journalister, der bor og arbejder i Beijing. Som det fremgår af figuren ovenfor, har jeg dog tilstræbt at få en bred repræsentation af forskellige nationaliteter, medietyper, samt anciennitetsgrad blandt journalisterne.

Som artiklen vil afsløre, bunder konflikterne ikke overraskende ofte i de ideologiske modsætninger og diskrepante normer, som er indlejret i forskellige forventninger til journalistens professionelle rolle. Denne artikel vil forhåbentlig give læseren et nuanceret og detaljeret blik ind i den verden, der er virkelighed for vestlige journalister i Kina og bidrage med en systematisk karakteristik af korrespondenternes diskursive italesættelse og rolleforståelse gennem en række eksempler og udvalgte citater. Disse vil illustrere, hvordan vestlige korrespondenter dagligt udsættes for forskellige former for chikane og hvordan nogle journalister oplever et stort pres på

deres person og deres profession som kritisk journalist. Men hvordan opstår disse rollekonflikter i praksis? Hvordan håndteres konflikterne af den enkelte journalist, og hvilken betydning får relationen til andre vestlige korrespondenter? Påvirker konflikterne korrespondenternes syn på Kina i en negativ retning? Og indgår korrespondenterne i en ideologisk kamp mod det kinesiske regime?

Artiklen vil løbende forsøge at besvare disse spørgsmål, men tager først afsæt i det teoretiske fundament, der ligger til grund for analysen. Herefter følger en karakteristik af korrespondenternes diskursive italesættelse af de rollekonflikter, som er en del af journalisternes hverdag. Dernæst præsenteres de mediesystemiske modsætninger på et mere strukturelt makroniveau og afslutningsvis reflekteres der over analysens resultater og konsekvenserne af de lokaliserede rollekonflikter.

EN UTRADITIONEL TEORETISK KOBLING

Analysens metode kræver en kort indføring i den valgte teori og anvendelsen af det empiriske materiale. Det teoretiske grundlag for analysen bygger hovedsageligt på en noget utraditionel teoretisk begrebskobling mellem Wilhelm Auberts sociologiske rolleteori (1979) og Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse (1992, 1995a og 1995b). Auberts rolleteori repræsenterer den overordnede teoretiske ramme, som har til formål at besvare hvilke konflikter og rollekonstellationer, der er forbundet med udenrigskorrespondenters arbejde i Kina. Faircloughs kritiske diskursanalyse anvendes mere som et deskriptivt analytisk værktøj, der har til opgave at identificere de sociale aktører og relationer, som er nødvendige for analysen af korrespondenternes rollekonflikter.

Norman Fairclough

Faircloughs lingvistiske tilgang adskiller sig fra andre diskursteoretikere, som fx poststrukturalisterne, Ernesto Laclau og Chantal Mouffe, der opfatter diskurser som værende i konstant forandring og i kamp om at opnå hegemoni i forståelsen af den sociale verden (Jørgensen & Phillips 1999, 15). I modsætning hertil er det centralt for Fairclough, at diskurs både optræder som konstitueret og konstituerende. Diskurs skal derfor ses som en vigtig form for social praksis, der både reproducerer og forandrer viden, identiteter og sociale relationer og som samtidig formes af andre sociale praksisser og strukturer (Jørgensen & Phillips 1999, 77). Faircloughs kritiske diskursanalyse er anvendelig for nærværende analyse, da det dialektiske forhold, hvor diskurs både er konstitueret og konstitueres, kan beskrive de processer, der finder sted i korrespondenters sociale praksis i Kina. Som vestlige journalister eksisterer der for dem en konstitueret praksis, som bygger på vestlige journalistiske idealer og sociale strukturer. Samtidig befinder de sig fysisk i en verden, der læner sig op af radikalt anderledes praksisser, som får indvirkning på hverdagen og den sociale praksis. Det er derfor interessant at undersøge, hvilke diskursive praksisser korre-

spondenterne bruger til at italesætte den virkelighed, de er en del af, og for at identificere i hvilken grad der sker en diskursiv forandring i forhold til deres vestlige udgangspunkt.

Vilhelm Aubert

Den norske sociolog trækker på elementer fra både Mead og Goffman (Aubert 1979, 114)², men har været særlig anvendelig på grund af de rolleteoretiske begreber om *forventning, norm, stilling og rollekonflikt*.

Ifølge Aubert defineres sociale roller ud fra ”*summen av de normer som knytter seg til en bestemt oppgave eller stilling*” (Aubert 1979, 104). Stilling er kendetegnet ved de ydre, formelle krav og vedtægter, som knytter sig til en bestemt profession. Det kan være rent lovmæssige krav eller beføjelser som giver en stilling særlig status. I denne analyse har jeg fokuseret på konflikten mellem de modstridende normer og forventninger, der eksisterer til journalistprofessionen/rollen i hhv. Vesten og Kina.

Begrebskobling

Koblingen mellem Fairclough og Aubert sker i forbindelse med en række begreber, der efter min mening til dels kan sidestilles og sammenføre diskurs- og rolleteorien. Fairclough bruger tre parametre i sprogbrug til at identificere diskurser: identiteter, relationer og ideationer. I forbindelse med transskriberingen af de 14 interviews har jeg foretaget en omfattende kondensering, der lokaliserer seks distinkte diskurser, som netop bygger på de identiteter, relationer og ideationer som italesættes af korrespondenterne.

Ifølge Fairclough (1995b, 125ff.) konstrueres identiteter i en tekst, ved at udgøre en særlig funktion i forhold til andre identiteter. For at kunne undersøge korrespondenternes professionelle rolleforståelse er det nødvendigt at lokalisere identiteter og sammenføre dem med de normer og forventninger, der knytter sig hertil. Faircloughs identiteter sidestilles i den forbindelse med Auberts rolle/aktør-begreb.

Figur 2.

Fairclough		Aubert
Identiteter	≈	Rolle + Aktører
Relationer		Rolleadfærd + Aktøradfærd
Ideationer		Normer

Relationer kommer i høj grad til udtryk i den adfærd som udvises af de respektive identiteter/aktører. Magtforhold og konflikter synliggøres gennem handlinger og

2. George Herbert Mead fokuserer bl.a. på selvets selvforståelse, mens Erving Goffman har fokus på sociale rollespil og ansigt til ansigt interaktion. Denne artikel har imidlertid ikke til hensigt at berøre hverdagens sociale rollespil og fokuserer ikke udelukkende på selvets selvforståelse.

adfærd, som i dette tilfælde ses i de indbyrdes kampe, der ofte forekommer mellem vestlige korrespondenter og kinesiske myndigheder. Som artiklen senere vil afsløre, indgår overvågning, chikane og overgreb i den diskursive italesættelse af de relationelle forbindelser mellem vestlige journalister og kinesiske myndigheder.

Tredje parameter, ideationer, knytter sig til, hvordan forståelsen af den verden, der omgiver teksten, er repræsenteret. Dette kommer fx til udtryk gennem beskrivelser af begivenheder, synspunkter og ideologier (Fairclough 1995b, 5). Ideationer fremkommer eksempelvis, når en korrespondent omtaler sine eller andres professionelle værdier eller holdninger. Fx forekommer 'ytringsfrihed' i denne artikel som et eksempel på en ideation, der fremstilles i forbindelse med korrespondenters italesættelse af egne værdisæt. Ideationerne kan derved også betegnes som normer, dogmer eller fremstillinger, som rolleindehaveren eller andre aktører vedkender sig. Auberts normbegreb er dog tæt forbundet med det sociale pres, som aktører ligger på en rolleindehaver, og knytter sig derfor også til det relationelle og adfærdsbestemte, hvor Faircloughs ideationsbegreb kan optræde mere isoleret og abstrakt. Derfor er ideationer ikke direkte sidestillet med normer, men er dog anvendt i forbindelse med lokaliseringen af normer og normbrud, som indgår i identifikationen af rollekonflikter.

RAMMEN OM DEN KINESISKE SOCIALE PRAKSIS

Korrespondenternes vestlige journalistiske ophav udfordres af den sociale praksis, der omgiver dem i deres virke som vestlige korrespondenter i Kina. En kort introduktion til det kinesiske mediasystem er derfor nødvendig. Senere i artiklen uddybes de strukturelle mekanismer, som får indvirkning på korrespondenternes professionelle rolleforståelse.

De seneste tre årtier har medielandskabet i Kina gennemgået en massiv kommercialisering, og fra udelukkende at have statsejede medier i landet er langt størstedelen af Kinas medier i dag privatejede. Det betyder dog langt fra, at medierne i Kina er uafhængige af staten. Kina-forsker, Yuezhi Zhao, beskriver såkaldte 'parti-princip' således:

The central concept that underlines the Party's domination over the media is the 'Party principle'. A typical journalism textbook describes it as comprising three basic components: that the news media must accept the Party's guiding ideology as its own; that they must propagate the Party's programs, policies, and directives; and that they must accept the Party's leadership and stick to the Party's organizational principles and press policies. (Zhao 2008, 19)

Mange har spået, at Kinas overgang fra planøkonomi til statsstyret markedsøkonomi-

mi på sigt ville medføre et demokratisk skred, som i sidste ende kunne føre til Kinas Kommunistparti (KKP) endeligt (Sparks 2010, 559). Det er imidlertid ikke sket, og Zhao (2000, 579-591) fremhæver det paradoksale i, at det kommunistiske styre siden massakren på Den Himmelske Fredsplads i 1989 har øget kontrollen med mediernes indhold, mens det kinesiske mediesystem i stigende grad i dag bygger på kapitalisme. Således er medierne i Kina i dag afhængige af publikum og annonceindtægter for at kunne overleve. Det er således ud fra et todelt princip, at staten har fuld kontrol med hele mediesystemet, da alle ideologisk betonedede informationer styres oppefra, mens reklameproduktion, film- og kulturindustri, samt erhvervsorienterede medier, der i mindre omfang berører politisk følsomme områder, gerne må varetages af private aktører.

Udenlandske journalister, der arbejder i Kina er ikke underlagt samme stramme partipolitiske restriktioner som de hjemlige medier. Det lader dog til at udenlandske korrespondenter befinder sig i en gråzone, hvor de kinesiske myndigheder ofte har svært ved at håndtere disse journalister, som ikke agerer ud fra kinesiske pressenormer.

Kort forud for de Olympiske Lege i Beijing 2008 lempede den kinesiske regering på en række områder reglerne i forhold til udenlandske journalisters beføjelser i Kina. Førhen skulle udenlandske journalister altid søge om tilladelse for at få adgang til at rapportere rundt om i landet. De nye regler gav journalisterne ret til at rapportere frit fra hele Kina, dog med undtagelse af Tibet og få andre politisk følsomme områder. Reglerne skulle gælde op til og under de Olympiske Lege, men den kinesiske premierminister, Wen Jiabao, underskrev i oktober 2008 et dekret, der effektuerede de såkaldte OL-regler til at gælde permanent (Washington Post 18. oktober 2008). Som det vil fremgå i følgende afsnit, er der imidlertid stor enighed blandt korrespondenterne om, at myndighederne ikke lever op til de lempede regler.

KORRESPONDENTERNES DISKURSIVE ITALESÆTTELSE

På baggrund af Faircloughs diskursbegreber har jeg analyseret udvalgte repræsentative eksempler fra de fjorten interviews, der er med til at forme seks diskurser, som jeg mener er særligt kendetegnene for vestlige korrespondenter i Kina. De seks diskurser er: *Totalitarismediskurs*, *kildediskurs*, *redaktørdiskurs*, *modtagerdiskurs*, *kollegadiskurs* og *professionalismediskurs*.

Da korrespondenterne som sociale aktører taler i et flydende hele, er der tidspunkter, hvor der trækkes på flere temaer og diskurser på samme tid, og derfor fremkommer de i realiteten ikke i så distinkt og adskilt en grad, som diskurserne skildres i denne artikel.

TOTALITARISMEDISKURSEN

De medvirkende korrespondenter giver langt fra udtryk for, at de opfatter Kina som et totalitært samfund i alle aspekter af deres arbejde og hverdag, men i mange tilfælde omtales det kinesiske styres metoder og adfærdsmønstre indenfor samme diskursive referenceramme.

Tabel 1:

Totalitarismediskurs		
Identiteter (1)	Relationer (2)	Ideationer (3)
Myndigheder	Chikane	Politisk censur
Kinesisk politi	Overgreb	Propaganda
'Thugs'	Overvågning	Selvcensur
Agenter	Afhøringer	
Assistentter	Skræmmeteknikker	
Kilder	Stigmatisering	
	Mistro	
	Tilbageholdelse	
	Frygt for repressalier	

Tabel 1: I karakteristikkene af totalitarismediskursen optræder følgende identiteter: kinesiske myndigheder, politi, uuniformeret politi ('thugs'), agenter, kinesiske assistenter og kilder. Italesættelsen af de relationelle forbindelser indenfor denne diskurs forekommer bl.a. i form af chikane, overgreb, overvågning, afhøringer, skræmmeteknikker, stigmatisering, mistro, samt frygt for repressalier. Ideationerne kommer til udtryk, når korrespondenterne omtaler ting som politisk censur og propaganda, som har en negativ klang i forhold til en vestlig journalistisk diskursorden.

'Thugs'

Korrespondenterne anvender et ensartet ordvalg i deres karakteristik af mødet med myndighederne. I forbindelse med totalitarismediskursen er der især ét udtryk, der går igen hos næsten alle. Betegnelsen 'thugs' bruges om uuniformeret politi, som i adskillige situationer chikanerer korrespondenterne i deres arbejde. Tv-journali-

sten, Maxim Duncan, fra Reuters, illustrerer i citatet nedenfor, hvordan totalitarismediskursen eksempelvis optræder:

And as we were reporting some thugs came around and chased us. Actually it was quite dramatic, because I jumped into a car [...] and there was a car that pulled in front of us so we couldn't escape. And that is usually just 'thugs', plain-clothes police. [...] So, the thugs came and got us and they told us that we had to go. At one point one of them showed us his police badge, so we knew that at least one of them wasn't a thug, he was a plain-clothes policeman.

Overvågning

Mange beskriver ligeledes overvågning, som et af de relationelle forhold, korrespondenterne oplever i mødet med myndighederne. Her fortæller Ben Blanchard fra Reuters, at overvågning for ham er en del af dagligdagen. I dette eksempel bruges fællesbetegnelsen 'they' ligeledes om det kinesiske myndighedsapparat:

I mean, being a foreign journalist in China you just have to accept that my phone is tapped, my emails are being read, my house is tapped. I also live in an apartment in a diplomatic compound and I am certain, I can't prove it, but I am certain that those are bugged. But it is pathetic, it is so pathetic that they think that we are spies and that they want to bug us.

Overvågningen finder ligeledes sted i skikkelse af hemmelige agenter, der fysisk følger korrespondenterne. Således er 'overvågning' et tema, der er med til at cementere, at totalitarismediskursen først og fremmest italesættes i forbindelse med de kinesiske myndigheders overmagt og evne til at undertrykke styrets kritikere. Totalitarismediskursen er således med til at synliggøre myndighedernes normbrud i forhold til vestlige standarder.

Stigmatisering og propaganda

Totalitarismediskursen fremkommer ligeledes i forbindelse med den stigmatisering og propaganda, som mange korrespondenter nævner i forhold til deres erhverv som udenlandsk journalist i Kina. Eksempelvis er dele af den statsdrevne presse i Kina ofte meget kritisk overfor vestlige medier, som Tania Branigan fra The Guardian siger:

I think that there has been more pressure, and another thing that doesn't help is this sort of nationalistic drumbeat that you see, particularly in places like Global Times³, about the Western media. And sometimes you do hear people saying: "Oh, I won't talk to the Western media, you lie about China," or whatever.

3. Global Times er en engelsksproget statsdrevet kinesisk avis.

KILDEDISKURS

I en vestlig kontekst er temaer som 'overvågning', 'skræmmeteknikker' og 'frygt for repressalier' ikke sædvanligvis ting som indgår hyppigt i relationen til journalisters kilder. Kildediskursen har således også en del karaktertræk til fælles med totalitarismediskursen, da myndighedernes behandling af kritiske kilder af korrespondenterne betragtes som totalitær og undertrykkende. Bearbejdningen af de fjorten interviews har dog vist, at omtalen af kilder sker i omfattende grad og i ensartede mønstre, som antyder, at korrespondenterne italesætter en selvstændig diskurs omkring omgangen med kilder i Kina.

Tabel 2.

Kildediskurs		
Identiteter (1)	Relationer (2)	Ideationer (3)
Officielle kilder	Tilgængelighed	Ytringsfrihed
Systemkritikere	Overvågning	Censur
Manden på gaden	Beskyttelse af kilder	Propaganda
Vestlige kilder	Spørgeteknikker	
Myndigheder i Kina	Mistro	
	Skræmmeteknikker	
	Frygt for repressalier	

Officielle kilder

Det er bemærkelsesværdigt, at korrespondenterne tegner et særdeles unisont billede af, hvordan relationen mellem korrespondenterne og kinesiske officielle kilder opfattes. Martin Gøttske fra Dagbladet Information fortæller her om processen med at få de kinesiske myndigheder i tale:

[...] jeg må indrømme, at jeg gør det sjældnere og sjældnere i den forventning, at det ikke fører til noget. [...] man ringer til nogle ministerier for at høre om de vil komme med nogle kommentarer. Nogle gange tager talsmanden slet ikke telefonen, andre gange tager de den og siger, at det ikke er muligt, andre gange så siger de, at man skal sende en fax med spørgsmålene. Det er jo bizart, at man stadig skal sende en fax. Men det er ekstremt sjældent, at jeg får noget ud af det.

Bekymring for kilders sikkerhed

Stort set alle korrespondenter gør en indsats for at fortælle, at den største udfordring ved jobbet som vestlig journalist i Kina ikke består i den chikane korrespondenterne oplever på egen krop og sjæl, men derimod i arbejdet med at beskytte kilder mod repressalier fra myndighederne.

Enkelte korrespondenter fortæller om tilfælde, hvor det har haft konsekvenser for deres kilder, at de har talt med en vestlig journalist, lige fra massiv overvågning til ubehagelige opringninger med trusler og i enkelte tilfælde fængselsstraffe. Det påvirker korrespondenterne og får dem til at overveje, hvordan de bedst beskytter deres kilder. Der er et særligt mønster i hvilke metoder, korrespondenterne anvender, når de omgås anonyme kilder. Ord som 'caution' 'careful' og 'responsible' går igen i relation hertil. Som Benjamino Natale fra det italienske nyhedsbureau ANSA her beskriver det:

[...] of course you have to be careful about those situations, because they might end up in prison or in the hospital.

PROFESSIONALISMEDISKURS

Diskurserne står i et dialektisk forhold til hinanden, og italesættes ofte simultant. Professionalismediskursen har dog efter min mening en bærende funktion i forhold til de resterende fem, da alle diskurser i varierende omfang relaterer sig til vestlige journalistiske idealer. Således er totalitarismediskursen med til at forklare, hvordan korrespondenterne opfatter begrænsningerne på deres professionelle manøvrerfrihed i Kina, mens kildediskursen til dels viser, hvordan de som journalister forstår omgangen med kilder ud fra vestlige normer. Diskursen forekommer især på to måder. Dels bliver den italesat i kraft af den frustration, som eksisterer i forhold til begrænsningen af professionalismen i Kina, dels kommer den til udtryk i italesættelsen af, hvordan korrespondenterne forsøger at opretholde professionalismen trods udfordringer. Således er denne diskurs i høj grad båret af ideationer, som er genkendelige i forhold til idealer, som kendetegner en vestlig journalistisk diskursorden.

Tabel 3

Professionalismediskurs		
Identiteter (1)	Relationer (2)	Ideationer (3)
Redaktører	Tilgængelighed	Ytringsfrihed
Journalister	Tillid	Objektivitet/Balance
Modtagere	Mistro	Vagthund/4. statsmagt
Kinas myndigheder		Journalistmoral
Virksomheder i Kina		Verificering

Professionalismen under pres

De korrespondenter jeg har talt med fremhæver stort set alle, at det kan være vanskeligt at få verificeret oplysninger, da de ofte nægtes adgang til særligt politisk følsomme områder. Samtidig oplever de den minimale tilgængelighed til officielle kilder som et irritationsmoment i det daglige arbejde. Irritationen og frustrationen opstår især, fordi korrespondenterne fratages muligheden for at producere objektive og balancerede nyheder, som det forventes i en vestlig praksis. Petteri Tuohinen fra Helsingin Sanomat beskriver her sin frustration i en situation, hvor professionalismen kommer under pres:

[...] I do not prefer or even try to get officials to do interviews, because they don't say anything, but instead if it comes to human rights, then there are still some dissidents who are still talking. They are kind of good sources, because they are talking. [...] And I agree that it is not balanced when in a story dissidents are blaming the government for whatsoever, and then you cannot get a comment from the government. Basically they are not saying anything.

Trods irritation betyder det dog ikke, at idealerne opgives, blot at korrespondenterne må finde nye alternativer. En del af korrespondenterne benytter sig således af vestlige journalistiske ideationer i stil med Tania Branigan fra The Guardian, der her forklarer, hvordan hun forsøger at opretholde idealet om en afbalanceret nyhedsdækning:

[...] you have to understand what other people's view is. And that is my job to reflect that, and I also spend quite a lot of time to find an explanation about what the government's viewpoint is, even when the government doesn't say it themselves. [...] I end up

trying to find things that they have said on a similar subject, because it's important.

Professionalismeidealene forsøges ikke kun opretholdt af personlige årsager, men også fordi nyhederne produceres til et vestligt publikum og for en vestlig arbejdsgiver, der har visse journalistiske krav og forventninger til nyhedernes kvalitet set fra et vestligt perspektiv.

Begrænset fysisk adgang

Den begrænsede adgang til information i Kina kommer også til udtryk, når korrespondenter bliver nægtet adgang til særlige politisk følsomme områder af landet, som fx Tibet eller Xinjiang-provinsen, som de seneste år har været præget af uro. I eksemplet nedenfor tydeliggøres professionalismiskursen af Chris Buckley fra Reuters, der her fortæller, at det kan være vanskeligt at få bekræftede oplysninger ved særlige begivenheder og bryde igennem den kinesiske kontrol:

I did try to go into one of those areas in February, and I got thrown out. And you know, without verification on the ground, it's very difficult to write those stories. We do our best to get information from all of the various groups providing reports. We do our best to check them. And we make a considered choice on whether we do a story, and how we do a story.

Andre fortæller ligeledes, at den begrænsede adgang til særlige områder betyder, at Kina til dels har succes med sin censur – i det mindste tvinger det de vestlige journalister til at bruge alternative kilder, da de ikke med egne øjne kan bekræfte begivenhederne.

REDAKTØRDISKURS, MODTAGERDISKURS OG KOLLEGADISKURS

Disse tre diskurser bør nævnes kort, da de alle optræder på tværs af de medvirkende korrespondenters udtalelser. Diskurserne har det til fælles, at de omhandler italesættelsen af stærke identiteter, der er forbundet med korrespondenternes vestlige bagland. De vil dog ikke blive behandlet separat her, men vil senere blive inddraget i forbindelse med behandlingen af særlige aktørers indflydelse på korrespondenternes normtilknytning. Sidst i artiklen reflekteres der ligeledes over betydningen af det kollegiale fællesskab, som eksisterer blandt vestlige journalister i Beijing.

EN INDSKRÆNKET VESTLIG DISKURSORDEN

I interviewene med de tretten vestlige korrespondenter fremgår det, at de har en forholdsvist homogen tilgang til vestlige journalistiske idealer trods det faktum, at de

har forskellige nationaliteter og repræsenterer forskellige nyhedsmedier.

Lokaliseringen af Professionalismediskursen indikerer ud fra karakteristiske ideationer som 'ytringsfrihed', 'objektivitet/balance' og 'vagthund/4. statsmagt' (jf. tabel 3), at korrespondenterne har deres udgangspunkt i en vestlig journalistisk praksis. Ideationerne repræsenterer således essentielle idealer fra *en vestlig journalistisk diskursorden*, som reproduceres i italesættelsen af korrespondenternes diskursive praksis. Korrespondenternes italesættelse afspejler klassiske normer og metaforer som findes i de mest grundlæggende teorier om pressens rolle i den vestlige verden. Pressen udfører populært sagt rollen som 'den fjerde statsmagt', en metafor som genkendes i Siebert et als. Social Responsibility Theory (1956), der i tråd med Habermas' borgerlige offentlighed (1976) efterspørger en uafhængig presse, der i offentlighedens interesse oplyser borgerne, og danner grundlaget for offentlig og demokratisk meningsdannelse.

Denne normative journalistiske diskursorden, som anvendes af korrespondenterne, læner sig som bekendt op af begrebet 'professionalisme', der er kendetegnet både ved de normative idealer om uafhængighed, ytringsfrihed og socialt ansvar og ved særlige performative værdier, som knytter sig til den enkelte journalists evne til at efterleve en række idealistiske praksisser indenfor journalistikkens domæne. Denis McQuail (2000) anvender således et 'journalistisk kodeks' med seks standarder, der forklarer de mest almene grundtanker, som bør tilstræbes i det journalistiske arbejde, og som jeg ligeledes mener, kendetegner respondenternes italesættelse af deres professionelle idealisme:

1. Sandfærdig information
2. Klarhed af informationen
3. Forsvar af befolkningens rettigheder
4. Ansvar for offentlig meningsdannelse
5. Standarder for indsamling og præsentation af information
6. Respekt for kilders integritet

Korrespondenternes italesættelse af totalitarismediskursen og kildediskursen indikerer, at korrespondenterne udfordres i forhold til at opretholde det journalistiske kodeks. Der forekommer således en forandring af den normative praksis, som er med til at indskrænke dele af en vestlig journalistisk diskursorden. Man kan diskutere, hvorvidt denne indskrænkning skaber en tilstrækkelig stor forandring til, at der er tale om en ny diskursorden for vestlige korrespondenter i Kina, men jeg vil tværtimod argumentere for, at indskrænkningen blot fører til en skærpelse af korrespondenternes vestlige værdier og normer. Denne skærpelse fremstår ikke entydigt på baggrund af de seks diskurser, og følgende afsnit vil derfor forsøge at syntetise-

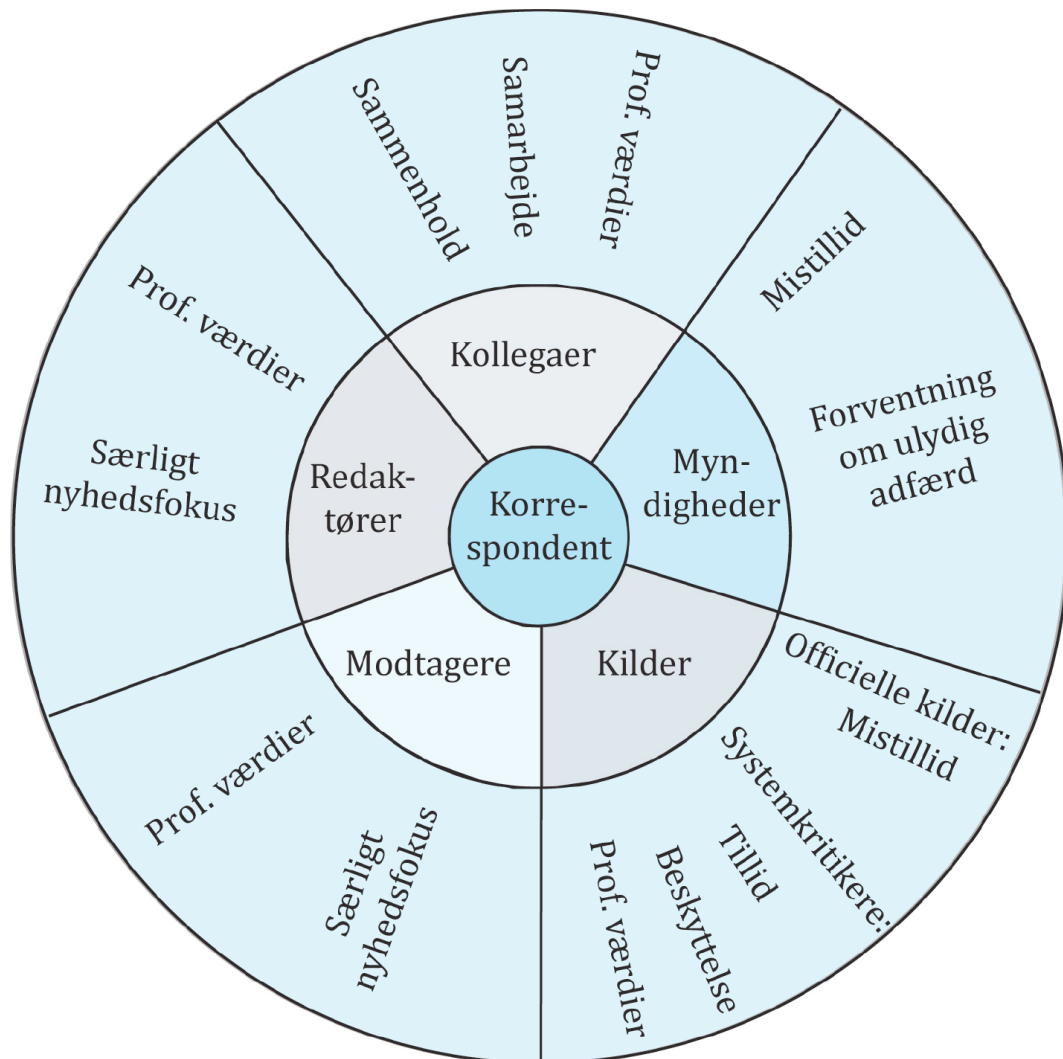
re, hvordan diskursernes identiteter, relationer og ideationer bidrager til korrespondentens rolleforståelse.

KORRESPONDENTERNES ROLLEKONFLIKTER

Som sagt definerer Aubert en social rolle ud fra summen af de normer og forventninger, som knytter sig til en stilling. Forrige afsnit har ud fra korrespondenternes diskursive referenceramme bidraget med en delvis afdækning af den forventningshorisont, der eksisterer til rollen som vestlig korrespondent i Kina. Væsentlige iagttagelser fra diskursanalysen drages i dette afsnit frem, og vil indledningsvis blive anvendt i en karakteristik af korrespondentrollens omgivende aktører og normsendere. Derefter karakteriseres konkrete typer af rollekonflikter med udgangspunkt i de fjorten interviews.

De væsentligste italesatte identiteter anvendes nu til at synliggøre hvilke omgivende aktører/roller, der har størst indflydelse på rollen som vestlig korrespondent i Kina. For at kunne anvende identiteterne i denne sammenhæng sidestilles Faircloughs identitetsbegreb med Auberts aktørbegreb, da de begge tager udgangspunkt i 'agenter', som er situationelt bestemte.

Ifølge Aubert (1979) kan forventninger til en rolle have karakter af formelle vedtægter og uformelle krav, som knytter sig til en stilling. De aktører der omgiver en rolle, fungerer sammen med strukturelle og lovmæssige krav i samfundet, som *normsendere*, der kan påvirke opfattelsen af, hvad der er gældende praksis og normal rolleadfærd.

Figur 3: Hjulet markerer fem væsentlige aktørgrupper, som omgiver vestlige korrespondenter i Kina. På baggrund af korrespondenternes diskursive italesættelse viser hjulets yderste led hvilken forventningshorisont, der kendetegner hver af de omgivende aktører. Den yderste ring i hjulet markerer således hvilke forventninger aktørerne har til korrespondenternes adfærd. Officielle kilder optræder under kategorien 'Kilder'. De kunne dog ligeledes høre til i kategorien 'Myndigheder'. 'Modtagere' og 'Redaktører' har en indlejret forventning til korrespondenterne om en vestlig professionel tilgang til journalistik, og ofte forventes et særligt nyhedsfokus dækket. Her tænkes især på historier om menneskerettigheder, som enkelte korrespondenter fremhæver som et særligt populært tema i Vesten.

I figur 3 ses en illustration af udvalgte aktører, der omgiver rollen som vestlig korrespondent i Kina. Disse aktører optræder med varierende styrke som normsendere og udgør ligeledes roller i kraft af deres individuelle stilling og position i forhold

til korrespondentrollen.

Det kan diskuteres, om diskrepansen i rollernes omkringliggende normer og forventninger fører til en sløring af korrespondenternes opfattelse af deres egen rolle, eller om rolleforståelsen tværtimod skærpes, da korrespondenterne tvinges til at vælge side mellem modstridende normsæt. Dele af den samlede forventningshorisont lader dog til at have større indflydelse på korrespondentens normer og adfærd, og ifølge Aubert (1979, 90) afhænger rolleindehaverens normer af hvor stærk en kraft *normsenderen* besidder. I dette tilfælde eksisterer der stærke kinesiske normsendere og stærke vestlige normsendere, der med modstridende forventninger til korrespondenternes professionelle rolle er med til at skabe forskellige konfliktsituationer. I nærværende artikel har jeg valgt at fremhæve fem eksempler på konflikttyper, som jeg ser som de mest typiske for vestlige korrespondenter i Kina.

Konflikt pga. mistænkeliggørelse

Rollekonflikter opstår i særdeleshed i situationer, hvor de kinesiske myndigheder underkender korrespondenternes journalistiske praksis, og mistænker korrespondenterne for at have en politisk motiveret agenda. Marcel Grzanna fortæller i den forbindelse, hvordan myndighederne ofte inkriminerer korrespondenterne pga. deres afvigende adfærd og forsøger at forhindre korrespondenterne i deres arbejde:

“They accuse you of reporting illegally. For example saying that you have no licenced access for some areas. And this is actually their main strategy. They want to make you believe that you are reporting illegally, so they avoid the next time where you go to a place without licence. So you will have to apply for a licence, but in the end you will never get it. Because people know you are coming. And if you get an approval to shoot or to report you can be sure that everything will be made up for you.”

Sanktionskonflikt

Rollekonflikter handler i høj grad om positionering i forhold til bestemte normværdier, og normsenderen vil forsøge at bruge *sanktioner* i bestræbelsen på at gennemtrumfe egne normværdier. Sanktionerne opleves bl.a. i situationer, hvor kinesiske myndigheder indkalder korrespondenter til samtaler eller deciderede afhøringer for at diskutere indholdet af korrespondenternes nyheder.

Jeg har valgt at illustrere dette gennem et eksempel, hvor Martin Gøttske fortæller om en situation, der udspillede sig i 2011, da han i en artikel gjorde brug af en anonym kilde og afslørede oplysninger fra hemmeligstemplede KKP-dokumenter, som gav et sjældent indblik i KKP's lukkede verden:⁴

[...] de sagde til mig: 'Hvis du gør sådan noget igen.' Og: 'Hvis du ikke dækker Kina ordentligt i de kommende år, så giver vi det her til politiet, og så laver vi en retssag

4. Artikel i Dagbladet Information 27. juni 2011

mod dig.' Politiet tog mig ned i kælderen på politistationen for at finde ud af, hvad der var foregået. Og jeg fortalte dem selvfølgelig ikke om dokumenterne, det havde jeg jo ikke nogen interesse i. Men så endte jeg med at skrive under på en tilståelse, og så fik jeg min opholdstilladelse.

Martin Gøttiske italesætter ligeledes gennem totalitarismediskursens temaer, hvordan myndighederne i samme situation kom med trusler mod hans familie. Eksemplet indikerer, at kinesiske myndigheder til en vis grad retfærdiggør denne adfærd, fordi de i mange tilfælde betragter vestlige korrespondenter som ulydige og kriminelle borgere, der er ude på at skade kinesiske interesser.

Professionalismekonflikt

I forlængelse af eksemplet ovenfor påpeger Aubert, at det ikke kun er forventninger og normer fra omgivende aktører, der stiller krav til rollens adfærd, det er i høj grad også rolleindehaveren selv. Således kan korrespondenterne komme i konflikt med sig selv, når de som rolleudøvere ikke formår at leve op til egne idealer og journalistiske normer. Man kan diskutere om eksemplet ovenfor indikerer, at Martin Gøttikes egen rolleforståelse sløres, da han må tilsidesætte normer, der kendetegner hans vestlige baggrund. Jeg mener dog, at konflikten viser, at han er yderst bevidst om det faktum, at han har tilsidesat egne normer og værdier. Jeg vil derfor argumentere for, at bevidstheden omkring korrespondentens egen rolle i konflikter som denne skærpes yderligere.

I lignende situationer italesætter korrespondenterne gennem professionalismediskursen og kildediskursen, at objektivitetsidealet kan være vanskeligt at opretholde, da officielle kilder som nævnt sjældent gør sig tilgængelige for udenlandsk presse. Enkelte opgiver nærmest at kontakte officielle kilder og risikerer dermed at negligere at få myndighedernes syn på en kritisk historie, og derved bryder de med balance-idealet om at lade modstridende synspunkter komme til orde. Det er dog min opfattelse, at korrespondenterne er bevidste om hvilke situationer, der sætter deres professionelle rolle under pres. Presset kan få indflydelse på korrespondenternes handlemuligheder, men det betyder ikke nødvendigvis, at journalisternes rolleforståelse sløres. Korrespondenternes hjemlige redaktører og publikum har i den forbindelse en særlig betydning for korrespondentrollen, da de langt hen ad vejen fungerer som de stærkeste normsendere for rollen. De besidder en særlig tiltrækningskraft, som ifølge Aubert er udslagsgivende for rollens selvforståelse.

Konflikt i omgangen med kilder

En anden rollekonflikt opstår i forbindelse med korrespondenternes relation til de kilder, der stiller sig kritisk overfor det kinesiske styre. De kinesiske myndigheder betragter de fleste systemkritikere i Kina for at være kriminelle borgere, der driver

landsskadelig virksomhed.⁵ Kildediskursen synliggør, at korrespondenterne til tider opfatter behandlingen af kinesiske systemkritikere som hårdhændet og brutal, og fremhæver, at myndighedernes adfærd overfor kritiske kilder strider imod vestlige principper om ytringsfrihed.

De kinesiske myndigheder slår ofte ned på vestlige journalisters brug af kritiske kilder som værende ubalanceret og ensidig. Det bliver således den omvendte verden, hvor korrespondenterne paradoksalt nok kritiseres for ikke at leve op til vestlige idealer om objektiv og balanceret brug af kilder. Som Bernhard Bartsch her beretter:

Well, I know that the Chinese Embassy in Germany reads stuff and translates stuff back, and sometimes they will just let you know that they are reading my things, and sometimes they will let you know that they don't find it objective what you are doing.

Konflikt pga. myndighedernes brud på journalistiske spilleregler

De diskrepante normsæt, der adskiller vestlige journalister og kinesiske myndigheder resulterer som sagt ofte i en gensidig inkriminering, og korrespondenterne opfatter ligeledes myndighedernes handlinger som ulovlige og normbrydende i flere situationer. Det fremhæves, at de såkaldte OL-regler ikke overholdes af de kinesiske myndigheder, der i korrespondenternes øjne i den henseende optræder i strid med egen politik. Her er der ligeledes tale om en forventningsbrist, hvor korrespondenterne er frustrerede over de forhindringer, de møder i deres arbejde, og mange er således overbeviste om, at der foregår en bevidst chikanering af udenlandske journalister.

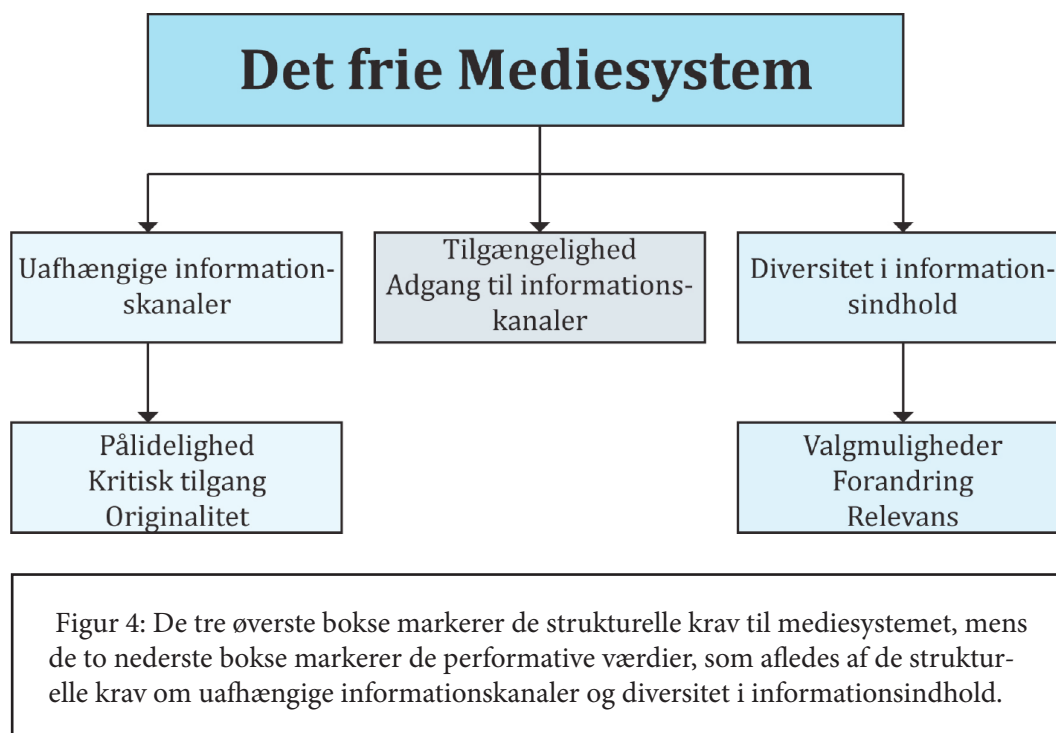
MEDIESYSTEMISKE PRINCIPPER I KONFLIKT

Artiklen har hidtil beskæftiget sig mest med de performative aspekter i korrespondenternes hverdag, og har ud fra konkrete eksempler anskueliggjort hvilke konflikt-situationer, der typisk opstår i praksis, når vestlige journalister rapporterer fra Kina. Jeg vil nu fokusere på diskrepansen mellem Kina og Vesten på et mere overordnet makroniveau, ved at se på strukturelle og politiske aspekter, der kendetegner hhv. det kinesiske mediesystem og vestlige mediesystemer, og hvordan disse lader til at have indflydelse på performative værdier hos udøvende journalister. Dette skal være med til at anskueliggøre, hvorfor korrespondenterne til tider føler sig særligt udfordret på ideologiske kerneområder, når det kommer til varetagelsen af den professionelle rolle som journalist.

Denis McQuail har opstillet nogle klare idealiserende principper for, hvordan mediefrihed praktiseres på det strukturelle og det performative plan. På det strukturelle niveau er der især tre aspekter som bør opfyldes, hvis mediefrihed skal kunne ef-

5. Der er flere eksempler på systemkritikere, der indenfor de seneste år er blevet idømt fængselsstraffe eller husarrest, som fx Liu Xiabo, Ai Weiwei, og senest Chen Guangcheng, der flygtede til USA i maj måned 2012.

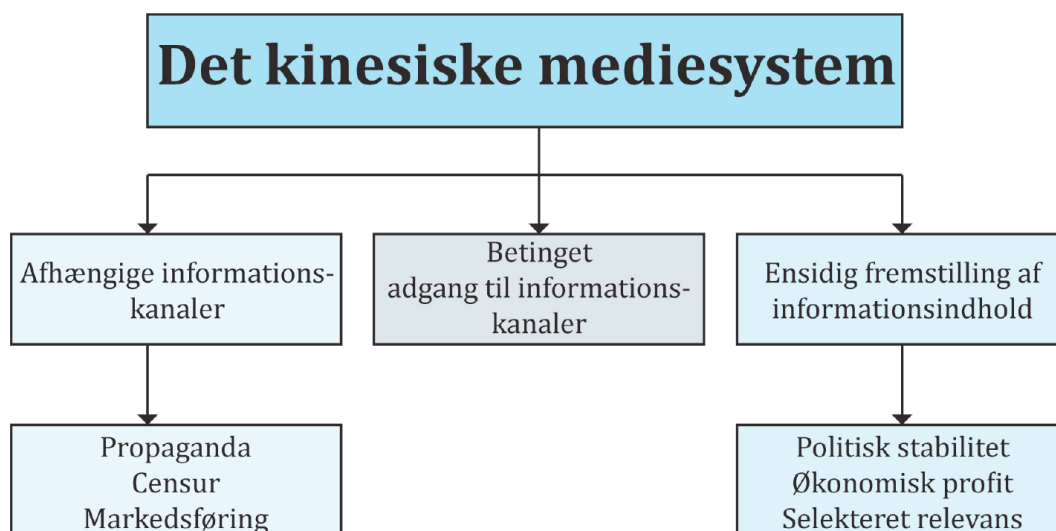
fektueres. For det første skal informationskanaler være uafhængige af politiske og økonomiske interesser. For det andet skal der være adgang til information gennem tilgængelige kilder, og for det tredje skal informationsindholdet være præget af diversitet og give udtryk for modstridende synspunkter.

Liberale mediesystemer kritiseres bl.a. ofte for at være drevet af økonomiske interesser og for at være domineret af få magtfulde mediemoguler, som har stor indflydelse på diversitetsgraden i informationsindholdet (Hallin & Mancini 2004, 84). Også i Vesten forekommer der bias i forhold til officielle kilder i staten, der formår at styre debatten i medierne gennem informationsmonopol (Herman & Chomsky 1988, 23). Korrespondenterne i Kina mærker dog ikke disse komplikationer i deres daglige arbejde, da korrespondenternes rolle indgår som en perifer del af det hjemlige mediesystem.

I det kinesiske mediesystem betyder det såkaldte parti-princip, at medierne er underlagt KKP's ideologiske, politiske linje, og at pressen er forpligtiget til ukritisk at viderebringe partiets budskaber og propaganda. Yuezhi Zhao (2008, 21) beskriver, hvordan partiets Propaganda-Departement ofte udstikker retningslinjer til mediernes nyhedsredaktører for at styre og censurere dækningen af særligt følsomme nyheder. Systemet virker ud fra et top-down princip, hvilket betyder, at det er partiets øverste ledere, der har det sidste ord, og som i særlige tilfælde er med til at påvirke nyhedsdækningen. Dette har naturligvis den konsekvens, at frihedsprincip-

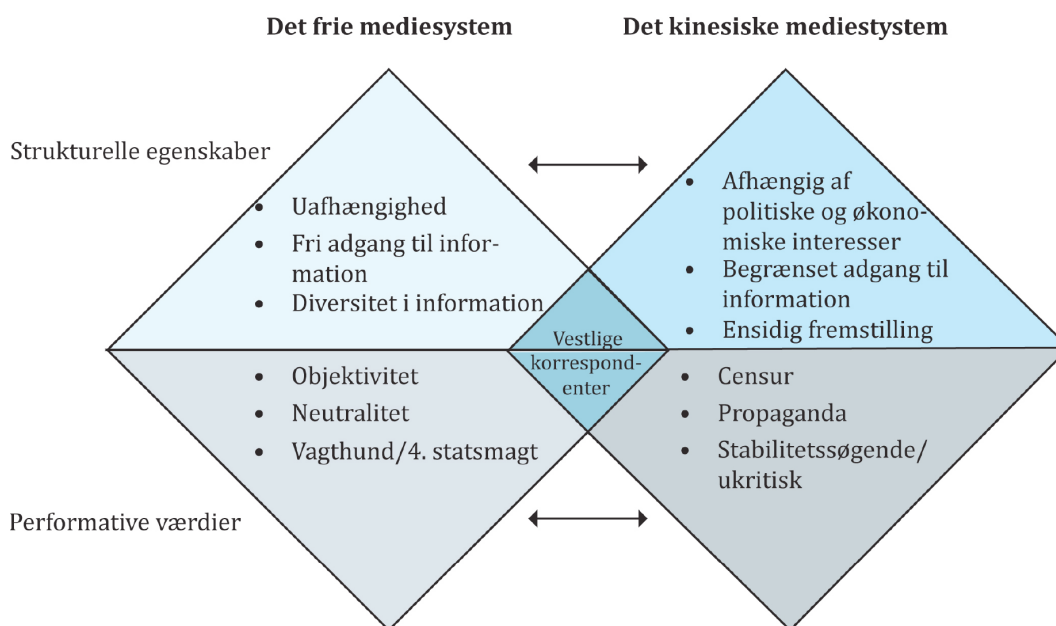
pet bliver et utopisk koncept i en kinesisk kontekst, da pressen ikke kan leve op til uafhængighedskriteriet. Censuren begrænser adgangen til informationskanaler og indskrænker mulighederne for at skabe diversitet i nyhedsindholdet. Derved opnås ikke de samme performative værdier i mediesystemet, som McQuail fremhæver i sin model. I det frie mediesystem bør uafhængighed lede til kritisk journalistik, og diversitet giver borgeren mulighed for selv at træffe et valg om, hvorvidt informationsindholdet forandrer borgerens syn på verden. Korruption og økonomiske interesser spiller ligeledes en afgørende rolle i det kinesiske mediesystem, og er faktorer, der således også er med til at begrænse pressefriheden i landet. Zhao (2008, 84) påpeger dog, at korruption er et generelt strukturelt problem, som er integreret i store dele af det kinesiske samfund. Mediernes afhængighed af kommercielle interesser er sammen med KKP's monopol på politisk nyhedsformidling med til at aflede distinkte performative værdier i Kinas mediesystem, som jeg har forsøgt at illustrere i modellen nedenfor:

Figur 5: Figurens har samme strukturelle opbygning som McQuails figur for frihedsprincippet, figur 4. De tre øverste bokse markerer de strukturelle krav til mediesystemet, mens de to nederste bokse markerer de performative værdier, som afledes af de strukturelle kvaliteter.

Jeg har med figur 6 forsøgt at skabe overblik over de strukturelle og performative værdier, som i kraft af de vestlige korrespondenters tilstedeværelse i Kina forsøger at penetrere det kinesiske mediasystem:

Penetration

Figur 6: Denne figur indikerer, hvorledes strukturelle og performative værdier fra frie mediasystemer i kraft af korrespondenternes tilstedeværelse i Kina forsøger at penetrere det kinesiske mediasystem. Korrespondenterne befinder sig således på grænsefladen mellem de to systemer og påvirkes af de strukturelle egenskaber og performative værdier fra begge systemer. Derfor markerer pilene også, at penetrationen går begge veje. Værdierne i det kinesiske mediasystem kan således få indvirkning på korrespondenternes nyheder, og derved også spores i vestlige mediasystemer.

Figuren markerer ligeledes hvilke grundlæggende journalistiske principper, der er fraværende i det kinesiske mediasystem og illustrerer således hvilke strukturelle mangler, der gør det vanskeligt for korrespondenterne at agere ud fra de normer og forventninger, der kendetegner den kinesiske presse.

KORRESPONDENTEN SOM IDEOLOGISK FORPOST

Forrige afsnit afdækkede på et strukturelt niveau, hvordan tilstedeværelsen af vestlige korrespondenter i Kina fremtvinger en uønsket penetration af vestlige presseidealiser i det kinesiske mediasystem. Som det fremgik i afsnittet om rollekonflikter, er det et kendt faktum, at nogle vestlige journalister anses for at have en politisk agenda, der i høj grad kommer til udtryk gennem kritisk rapportering. Det er derfor nærliggende at antage, at penetrationen af vestlige journalistiske principper taler for, at vestlige korrespondenter, både på det performative og strukturelle niveau, udgør en ideologisk forpost, hvor de reelt agerer som gesandter for en bredere vestlig tænkning. Dette afsnit har til formål at reflektere over konsekvenserne ved denne penetration.

Homogenisering – et vestligt community

De immanente vestlige idealer, som er til stede i korrespondenternes rolleforståelse nødvendiggør et forsvar for det hverv de repræsenterer. Dette forsvar kommer ikke kun til udtryk i de konkrete konflikter, men eksisterer på flere niveauer. Det er klart, at korrespondenterne grundlæggende deler en fælles formidlingsopgave, men fællesskabet kan også bestå i måden, hvorpå man sammen anskuer sit fag og den omgivende verden. Den svenske antropolog, Ulf Hannerz, har foretaget et større feltarbejde om udenrigskorrespondenter på tværs af kloden og taler om et såkaldt 'community' blandt korrespondentfæller: "*No doubt there is a certain 'consciousness of kind', a sense of sharing particular types of experiences and values*" (Hannerz 2004, 115).

Som nævnt tidligere eksisterer der blandt korrespondenterne i Beijing en særlig kollegadiskurs, der forekommer, når snakken falder på det nære samarbejde, der kendetegner relationen mellem vestlige korrespondenter i Beijing. Vestlige journalister deler ofte kontor, rejser sammen, samt bruger hinandens citater og kildekontakter, såfremt deres hjemmelige medier ikke er direkte konkurrenter. Foreningen Foreign Correspondents Club er ligeledes med til at styrke netværket blandt udenlandske journalister i Beijing og optræder som en slags fagforening, der varetager korrespondenternes interesser og forsvarer retten til kritisk rapportering. Italesættelsen af kollegadiskursen og ikke mindst professionalismediskursen indikerer, at korrespondenterne indgår i en form for 'community', der ikke alene bygger på erfaringsudveksling og sociale bånd, men også på et mere værdibaseret ideologisk fundament.

Hallin og Mancini (2004) påpeger i relation hertil, at den internationale presse i dag er præget af den demokratiske bølge, som vandt indpas i Europa i efterkrigstiden, og som går under betegnelsen 'the free press crusade'. Ifølge Hallin og Mancini

er det globale medielandskab blevet påvirket af vestlige idealer under stor indflydelse fra USA. Selv europæiske medier, der traditionelt tillægger staten og partipolitiske interesser større betydning synes at ændre karakter ”[...] *in favor of an emerging liberal 'common sense' of media freedom*” (Hallin & Mancini 2004, 257). Det er i særdeleshed de store internationale nyhedsbureauer, der sætter dagsordenen og er med til at skabe en grad af homogenitet i den globale nyhedsstrøm (Williams 2011, 41). Det er således de medier, som er placeret øverst i det globale nyhedshierarki, der præger dagsordenen for hvilke historier, der får størst dækning (Stephen Hess i Tunstall 2001: 162). Korrespondenterne indgår som en del af den globale nyhedsstrøm, hvor de selv bidrager med egne historier, men også i kraft af de historier, de er med til at viderebringe fra store engelsksprogede medier. Præcis denne problematik berører Ming Ou Lü fra Kristeligt Dagblad i relation til vestlige mediers tilstedeværelse i Kina:

Det som de store medier dækker, hvis jeg ligesom ikke dækker det, jamen så føler man ligesom, at man ikke dækker noget væsentligt. Selvom det måske ikke er væsentligt. Altså, hvis jeg var redaktør på Reuters eller CNN eller AP, så kunne det godt være, at jeg ville lægge en anden linje, men når nu, at den linje, som de her internationale nyhedsbureauer har lagt, er sådan som den er, jamen så er det svært for et lille dansk medie at gå uden om de helt store historier.

Korrespondenternes rolleforståelse opstår bl.a. ved den spejling, der foregår mellem korrespondenterne, hvor der internt opnås en fælles forståelse af, hvad der forventes af en vestlig korrespondent i Kina. Korrespondenterne har i kraft af deres professionelle rolle et fælles værdibehov som søges dækket, og de ser derfor også en fælles interesse i at forsvare den liberale presses idealer om autonomi og uafhængighed. Deres 'community' får derved karakter af at udgøre en form for ideologisk forpost i forsvaret for professionalismen. Denne fælles front er muligvis en ren og skær nødvendighed for at kunne agere i rollen som vestlig korrespondent i Kina, men vil givet anses af de kinesiske myndigheder for at være et udtryk for vestlig imperialisme og en faktor, der er med til at skærpe konflikterne mellem parterne.

REFLEKSION OG KONKLUSION

Denne artikel har forsøgt at kaste lys over, hvordan rollekonflikter er en integreret del af vestlige korrespondenters hverdag i Kina. På baggrund af analysen kan det konstateres, at korrespondenterne agerer indenfor en fælles diskursiv referenceramme, hvor de frivilligt og/eller ufrivilligt indgår i en ideologisk kamp, mod det kinesiske regime, som gesandter for vestlige idealer og værdier. Dette sker både i kraft af det tætte relationelle bånd, der kendetegner korrespondenternes 'community', men er samtidig også et produkt af et mere makrostrukturelt fænomen, der synliggøres i

penetrationen af vestlige performative værdier i det kinesiske mediasystem. Afslutningsvis vil jeg kort henlede opmærksomheden på nogle af de konsekvenser, som kan afledes af den ideologiske kamp, som finder sted.

Det nære forhold blandt vestlige korrespondenter i Beijing har sine åbenlyse fordele, men der opstår en risiko for, at dækningen af Kina bliver påvirket af homogeniteten blandt vestlige journalister og derved får et ensidigt og 'biased' fokus. Korrespondenterne kan således anfægtes for at lade sig påvirke af de nære samarbejdspartnere og af de nyheder og vinklinger, som bringes af enkelte, indflydelsesrige, engelsksprogede medier. Korrespondenternes professionelle rolle har en indlejret kritisk natur, som i sig selv gør dem til en slags gesandter for en vestlig tankegang. Men betyder de fælles værdier i korrespondenternes 'community' nødvendigvis, at der ligger en dybere politisk motiveret agenda bag korrespondenternes nyhedsdækning? Der er ingen tvivl om, at de kinesiske myndigheder betragter vestlige korrespondenters dækning af Kina som ensidig og partisk, men de er ikke alene om at have denne opfattelse. Den japanske journalist, Ken Moriyasu, har en anderledes tilgang til nyhedsdækningen i forhold til sine vestlige kollegaer og omtaler vestlige korrespondenters dækning af menneskerettighedsområdet således:

I think some western media have this agenda to make China a better country. And by writing all these critical articles about the human rights issue that China will be so worried about their foreign reputation it will start to act in a more decent manner.

Korrespondenterne oplever som nævnt en afmagt i forhold til de begrænsede muligheder, der eksisterer for at ytre sig om kritisable forhold i samfundet. Aubert (1979, 173) påpeger i denne sammenhæng, at individers afmagt ofte fører til frygt eller aggressioner. Det fremgik af afsnittet om totalitarismediskursen, at korrespondenternes italesættelse er værdiladet og forbundet med en negativ fremstilling af det kinesiske styres adfærd overfor kilder, assistenter og korrespondenterne selv. De udtrykker i varierende grad aversion overfor de totalitære elementer i det kinesiske samfund, men mens nogle kommer med skarp kritik, er andre mere subtile i deres kritik og udviser større forståelse og overbærenhed overfor den kinesiske adfærd.

Det bør dog fremhæves, at aversionen i høj grad afhænger af korrespondentens personlige erfaringer, og Martin Gøttske nævner her, at hans syn på Kina har ændret karakter i en mere negativ retning:

[...] når man så begynder som journalist herude, så ændrer det sig. Og det handler selvfølgelig også om, hvad det er for nogle mennesker, man har kontakt med, for hvis du laver noget om menneskerettigheder, så kommer man jo i kontakt med nogen, der har bekæmpet systemet. Og det synes man er interessant, men man bliver også en smu-

le oprørt over det, og så begynder man at interessere sig mere for det, så bliver man forarget, og så kommer man mere og mere ind i det.

Han fortæller samtidig, at myndighedernes trusler mod ham selv og hans familie ikke har gjort ham mindre kritisk, tværtimod:

Det er ubehageligt, men det kan jo være, at det har den modsatte virkning, at man bliver mere pissed, og så går man ud og skriver nogle nasty historier.

Citaterne indikerer i Martin Gøttskes tilfælde, at aversionen overfor styret kan resultere i en indignation, som i værste fald kan få indflydelse på nyhedsdækningen. Det er dog vigtigt for mig at understrege, at denne betragtning ikke bygger på en vurdering af Martin Gøttskes nyhedsartikler, men udelukkende beror på udtalelserne ovenfor.

Der er samtidig stor forskel på, hvad korrespondenterne har været udsat for i forbindelse med deres arbejde, hvilket til dels også hænger sammen med, hvor konfrontatorisk en tilgang man personligt har overfor regimet. Ben Blanchard har ikke været udsat for samme grove behandling som Martin Gøttske, og har da også en helt anden holdning til sine medkollegaers indignation overfor styret:

“[...] a lot of foreign journalists are like this: “Bitch, bitch, bitch, bitch. We get treated so badly by China. It is so unfair.” Sure we do, but it is nothing compared to what Chinese journalists get.”

De fjorten interviews indikerer, at der trods en klar diskursiv italesættelse af professionalismens værdier også forekommer store uenigheder i forhold til, hvor konfrontatorisk en stil man bør anlægge overfor det kinesiske styre, både i rapporteringssituationen og i selve nyhedsindholdet. Men der er ingen tvivl om, at gentagende chikane og overgreb har en indvirkning på udenlandske journalisters arbejde og kan tilmed have en negativ indflydelse på dækningen af Kina i Vesten.

Jacob Bay Johansen, Cand.mag i Medievidenskab, Københavns Universitet (2012), Bachelor i Medievidenskab, Aarhus Universitet (2009), Har desuden studeret statskundskab på University of Liverpool og taget en suppleringsuddannelse på Danmarks Medie og Journalisthøjskole i Aarhus. Arbejder i dag som fuldmægtig i Udenrigsministeriet i afdelingen for Udviklingspolitik og Globalt Samarbejde. Kontakt: jacobbayjohansen@gmail.com.

LITTERATUR

- Aubert, V. 1979. *Sosiologi 1. Sosialt Samspill*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*, Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1995a). *Critical Discourse Analysis. The critical study of language*, New York: Addison Wesley Longman Inc.
- Fairclough, N. (1995b). *Media Discourse*, London: The Hodder Group.
- Habermas, J. (1976). *Borgerlig offentlighet - dens framvekst og forfall, henimot en teori om det borgerlige samfunn*, København: Fremad.
- Hallin, D. C. & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems. Three Models of Media and Politics*, New York: Cambridge University Press.
- Hannerz, U. (2004). *Foreign News*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Herman, E. S. & Chomsky, N. (1988). *Manufacturing Consent*, Vintage: London.
- Johansen, Jacob Bay (2012). Kandidatspeciale: *Udenrigskorrespondenter i Kina – en vestlig ideologisk frontpost?*, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, Københavns Universitet.
- Jørgensen, M. W. & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*, Frederiksberg C: Roskilde Universitetsforlag.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory*, London: SAGE Publications Ltd.
- Nørgaard Kristensen, N. (2004). *Journalister og Kilder – Slinger i Valsen?*, Århus N: Forlaget Ajour.
- Siebert, F. S., Peterson, T., Schramm, W. (1956). *Four Theories of the Press*, Chicago: University of Illinois Press.
- Sparks, C. (2010). 'China's Media in Comparative Perspective', *International Journal of Communication* vol. 4, pp. 552-566. Annenberg School of Journalism USC
-

Tunstall, J. (2001). *Media Occupations And Professions. A Reader*, New York: Oxford University Press, Inc.

Williams, K. (2011). *International Journalism. Journalism Studies: Key Texts*, London: SAGE Publications Ltd.

Zhao, Y. (2008). *Communication in China, political economy, power, and conflict*, Lanham, Md.: Rowman & Littlefield.

Zhao, Yuezhi (2000): 'Watchdogs on Party Leashes? Contexts and implications of investigative journalism in post-Deng China', *Journalism Studies*, Vol. 1, No. 4, s. 577-597
